

of the new economic situation, which is characterized by significant speeds and dynamics of change in certain areas. It has been proved that one of the new alternative directions in the development of project management is flexible project management. It is determined that at the level of regional management the project approach can be used both for the implementation of individual projects and in the implementation of targeted programs. It has been proved that an integral part of the successful implementation of regional projects is the formation of a system of training methods and tools of project management. The foreign experience of project management application at the regional level has been analyzed and three key models have been revealed: american, european, canadian. The key principles of using the project approach to the management of economic development of territories have been identified, namely: systemicity, integration, balance, dynamism, decomposition, competence. The practical significance lies in identifying the features of the project approach to regional development management, which must be taken into account: openness and publicity of regional projects; increased control over the targeted use of local budget funds for regional projects; the complexity of assessing the effectiveness of the regional project; difficulties in setting priorities and differentiating regional projects.

Key words: economic development, project management, regional development, flexible management methods, regional projects, project approach.

Одержано 18.04.2020 р.

УДК: 316+330.3:332.1-047.44(477)(045)
DOI:10.31339/2313-8114-2020-1(13)-140-146

Бошинда Ігор Михайлович

аспірант,

Мукачівський державний університет

Попфалуші Василь Ярославович

аспірант,

Мукачівський державний університет

Білак Георгій Георгійович

к.е.н., доцент

Мукачівський кооперативний торговельно-економічний коледж

РЕГІОНАЛЬНА ОЦІНКА СПРИЯТЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

В умовах економічного розвитку зростає значення малого бізнесу як чинника конкурентоспроможності регіональної економіки. У статті надається рейтингова оцінка регіонам України у сприяльності їх соціально-економічного розвитку для функціонування малого бізнесу. Питання, яке стосується надання рейтингової оцінки регіонам України в плані сприяльності регіонів для функціонування малого бізнесу є актуальним та необхідним для поглибленого вивчення. Саме тому стаття присвячена даній тематиці. Метою статті є проведення розрахунків сприяльності регіонів для функціонування малого бізнесу та надання рейтингової оцінки для всіх областей України. Розрахунок показника оцінки рівня сприяльності регіонів країни у забезпеченні ефективного функціонування малого бізнесу здійснюється на основі сумування рангових значень кожного досліджуваного показника, який впливає на функціонування та розвиток малого бізнесу в регіоні. За рахунок даних показників, можна надати рейтингову оцінку сприяльності регіонів України у функціонуванні малого бізнесу. Після проведених розрахунків за 2018 рік був проведений поділ регіонів по трьом структурним економічним блокам: з великими можливостями, достатніми та слабозвинені регіони. До першого блоку увійшло 9 областей та місто Київ, до другого – 10 областей, та до третього економічного блоку – 5 областей. По даним показникам, можна зробити висновок, що найбільш сприяливими регіонами для функціонування малого бізнесу є: місто Київ, Київська, Харківська, Одеська та Львівська область. Закарпатська область увійшла до другого економічного блоку з подальшими перспективами соціально-економічного розвитку. Найбільш проблематичними регіонами є Луганська та Донецька області, що спричинено військовими діями, які почалися на даній території у 2014 році внаслідок поглиблення політичної кризи, яка має місце на території України. Результати, які висвітлені в даному дослідженні, показують реальну картину соціально-економічного розвитку регіонів, що допоможе у майбутньому в пошуку шляхів щодо можливого розвитку всіх економічних та соціальних складових регіонів.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, малий бізнес, індекс конкурентоспроможності, ранжування регіонів, регіональний розвиток.

ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах економічного розвитку зростає значення малого бізнесу як чинника

конкурентоспроможності локальної та регіональної економіки. Важливим є дослідження впливу потенціалу малого бізнесу на регіони країни, за результатами дослідження впливу таких структурних складових як інноваційна, соціально-економічна, інфраструктурна. Досягнення поставлених задач дозволить сформулювати власний механізм дослідження потенціалу малого бізнесу в регіонах, який уособить в собі можливість максимально ефективного використання всіх складових регіону для забезпечення його розвитку. Малий бізнес є набагато гнучкішим, в порівнянні з середнім та великим, саме тому велику роль відіграє його інноваційність в процесі функціонування, свобода дій, велика продуктивність у процесі виробництва та обігу товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи дослідження багатьох науковців за тематикою соціально-економічного розвитку регіонів, функціонування малого бізнесу в регіонах, варто зазначити, що даний напрям не є повністю досліджений і потребує подальшого вивчення. Серед науковців, які займаються вивченням даної тематики та чий науковий праці бралися до уваги у процесі дослідження, можна виокремити наступних: Ключковська В., Хаєцька О. [5], Люта О. [3].

Питаннями дослідження соціально-економічного розвитку регіонів займалися також такі науковці, як Іртишева І. О., Стегней М. І. [2, 4, 8], чий праці використовувалися у процесі дослідження. Але, незважаючи на дослідження багатьох науковців за тематикою соціально-економічного розвитку регіонів, питання, яке стосується надання рейтингової оцінки регіонам України в плані сприятливості регіонів для соціально-економічного розвитку та функціонування в даних регіонах малого бізнесу є актуальним та потребує поглибленого вивчення. Саме тому стаття присвячена даній тематичі.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є проведення розрахунків сприятливості регіонів для соціально-економічного розвитку та надання рейтингової оцінки даного показника для всіх областей України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Впровадження стратегічної мети соціально-економічного зростання країни буде максимально можливим, за умов коли регіони дотримуватимуться стратегії абсолютного застосування можливостей своєї території, до складу якої входять ресурсні, інвестиційні та інноваційні можливості [1].

Враховуючи всю специфіку розвитку регіонів та впливу на їх розвиток суб'єктів малого бізнесу, доцільним є комплексне дослідження даного сегмента ринку. У дослідженні використано методологію дослідження оцінки сприятливого середовища регіонів для функціонування малого бізнесу, з використанням комплексу показників, які мають вплив на об'єкти нашого дослідження.

Авторами запропоновано методологію оцінки сприятливості регіонів для функціонування малого бізнесу із використанням наступних показників: I_1 – кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тисяч

осіб населення в регіоні; I_2 – частка реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва; I_3 – інноваційний потенціал; I_4 – інноваційні умови для ведення бізнесу; I_5 – валовий регіональний продукт; I_6 – розмір ринку; I_7 – кількість зайнятого населення на малих підприємствах; I_8 – витрати на оплату праці на малих підприємствах в регіоні; I_9 – інфраструктура.

Показники та дані, які використовуються у дослідженні є комбінованими з таких джерел як: Державна служба статистики України (валовий регіональний продукт, кількість зайнятого населення на малих підприємствах, витрати на оплату праці на малих підприємствах в регіоні) [7]; Департамент з питань регіонального розвитку Міністерство розвитку громад та територій України (кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тисяч осіб населення в регіоні, частка реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва) [9]. Також для розрахунків застосовувався індекс конкурентоспроможності регіонів.

Показники з розрахунку індексу конкурентоспроможності, які брались для дослідження сприятливості регіонів для ведення малого бізнесу є комплексними та включають у себе такі складові (таблиця 1).

Показники брались з тією метою, що вони мають відношення до розвитку та формування сприятливого середовища для функціонування малого бізнесу в регіонах. Дорожня інфраструктура впливає за рахунок можливості розвитку сфери малого бізнесу у різних місцевостях регіонів, включаючи дрібні сільські поселення, у яких для ефективного ведення бізнесу має бути наявна відповідна транспортна інфраструктура в даних місцевостях.

Розмір ринку брався через такі включені до нього показники як: оборот роздрібної торгівлі, де значною мірою задіяний малий бізнес; доходи населення, адже даний показник впливає на можливість користування товарами та послугами, які надають суб'єкти малого бізнесу; а також рівень купівельної спроможності населення регіону.

Інноваційний потенціалу також є важливим у функціонуванні малого бізнесу, адже впровадження інновацій у процесі діяльності на підприємствах малого бізнесу мають можливість забезпечувати швидку динаміку економічного зростання в регіонах.

Інноваційні методи адаптують малі підприємства до ринкових умов, роблять їх конкурентоспроможними в процесі інноваційної діяльності. Додавши до показників зображених у таблиці 1, дані по малому підприємництву з Державної служби статистики України та Департаменту з питань регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, житлово-комунального господарства України, надано комплексну оцінку сприятливості регіонів для розвитку на їх території малого бізнесу.

При розрахунку показника кількості суб'єктів малого підприємництва на 10 тисяч осіб населення в регіоні (I_1), та частки реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва (I_2) розраховувалося відношення регіонального показника по даним критеріям до середнього показника по Україні (формула 1).

$$I_{(1,2)} = \frac{A_p(1,2)}{A_c(1,2)} \quad (1)$$

де: A_p – показник по регіону; A_c – показник середній по Україні.

Таблиця 1

Складові індексу конкурентоспроможності, які використовувалися для розрахунку сприятливості регіонів у розвитку малого бізнесу [11]

інноваційний потенціал (розвиток інноваційного потенціалу)	– кількість інноваційно-активних малих та середніх підприємств; – кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок; – частка реалізованої продукції, яка була новою для ринку, відсотків до загального обсягу реалізованої продукції підприємствами з технологічними інноваціями; – кількість патентів на винахід, виданих юридичним та фізичним особам протягом звітного року; – співпраця підприємств з вищими навчальними закладами у сфері науково-дослідних розробок; – створення і розвиток високотехнологічних виробництв підприємств.
інноваційні умови для ведення бізнесу (розвиток інноваційного потенціалу)	– кількість суб'єктів підприємницької діяльності; – вимоги банків за довгостроковими кредитами, наданими в економіку регіону; – рівень розвитку інфраструктури підтримки підприємництва; – легкість ведення бізнесу.
інфраструктура	– щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям; – пасажирооборот автомобільного транспорту (автобусів); – вантажооборот автомобільного транспорту; – якість та доступність транспортної інфраструктури
розмір ринку (підсилювач ефективності)	– обсяг експорту товарів у розрахунку на одну особу населення; – оборот роздрібною торгівлі; – доходи населення; рівень ділової активності та конкуренції в регіоні; – рівень купівельної спроможності населення

Для розрахунку показників по кількості зайнятого населення в регіоні (I_7) та витрат на оплату праці (I_8), було взято частку даних показників по регіонах до значення показника по країні, та розподілено на показник населення по регіону до країни (формула 2).

$$I_{7,8} = \frac{A_p(7,8)/A_k(7,8)}{N_p/N_k} \quad (2)$$

де: A_p – значення показника по регіону; A_k – значення показника по країні; N_p – населення регіону; N_k – населення країни.

Даний розрахунок брався з формул, для методології розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів [11], і є доцільним, тому що охоплює як дані конкретно заданих показників, так і їх відношення до частки наявного населення в регіоні до загальноукраїнського, що дозволяє більш масштабно підійти до оцінки економічної сприятливості регіонів, охоплюючи не тільки економічну, а і соціальну складову розвитку регіонів, яка також є однією з концепцій сталого розвитку, та є актуальною для подальших досліджень. Результати наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Розраховані показники сприятливості малого бізнесу за регіонами, 2018 р.

Область	I_1	I_2	I_3	I_4	I_5	I_6	I_7	I_8	I_9
Вінницька	1,026	1,506	0,310	0,121	0,831	0,365	0,84	0,7695	0,314
Волинська	0,955	0,815	0,058	0,123	0,712	0,441	0,71	0,602	0,505
Дніпропетровська	1,035	0,759	0,320	0,156	1,383	0,641	1,07	1,004	0,190
Донецька	0,339	0,454	0,047	0,145	0,561	0,345	0,27	0,256	0,141
Житомирська	0,949	1,526	0,106	0,112	0,708	0,463	0,79	0,665	0,267
Закарпатська	0,976	1,888	0,072	0,126	0,487	0,374	0,574	0,463	0,593
Запорізька	1,056	0,968	0,291	0,173	1,072	0,578	1	0,828	0,166
Івано-Франківська	0,852	1,586	0,101	0,153	0,659	0,305	0,64	0,533	0,312

Область	I ₁	I ₂	I ₃	I ₄	I ₅	I ₆	I ₇	I ₈	I ₉
Київська	1,294	1,137	0,228	0,214	1,282	0,633	1,41	1,47	0,256
Кіровоградська	0,892	1,819	0,112	0,156	0,786	0,457	1	0,829	0,246
Луганська	0,229	1,518	0,032	0,092	0,198	0,243	0,197	0,162	0,277
Львівська	1,032	1,474	0,206	0,161	0,829	0,534	1	0,974	0,377
Миколаївська	1,116	1,333	0,157	0,148	0,862	0,525	1,04	0,796	0,251
Одеська	1,264	1,458	0,164	0,134	0,893	0,523	1,23	1,104	0,363
Полтавська	1,004	0,879	0,201	0,206	1,513	0,555	0,94	0,816	0,176
Рівненська	0,773	1,711	0,102	0,116	0,599	0,372	0,67	0,546	0,393
Сумська	0,851	1,378	0,197	0,150	0,732	0,351	0,73	0,625	0,186
Тернопільська	0,805	1,691	0,163	0,132	0,549	0,298	0,68	0,582	0,317
Харківська	1,341	1,598	0,583	0,167	0,989	0,451	1,11	1,0041	0,256
Херсонська	1,025	2,008	0,106	0,123	0,648	0,359	0,88	0,684	0,324
Хмельницька	1,075	1,534	0,075	0,123	0,711	0,422	0,77	0,661	0,354
Черкаська	1,013	1,305	0,131	0,145	0,849	0,413	0,897	0,761	0,258
Чернівецька	1,135	2,317	0,100	0,101	0,449	0,393	0,62	0,504	0,410

Розрахунок показника оцінки рівня сприятливості регіонів країни у забезпеченні ефективного функціонування малого бізнесу здійснюється на основі сумування рангових значень кожної з вищевказаного переліку складових, які впливають на функціонування та розвиток малого бізнесу в регіоні. За рахунок даних показників, можна надати рейтингову оцінку сприятливості регіонів України у функціонуванні малого бізнесу (таблиця 3).

Для дослідження впливу малого бізнесу на розвиток регіонів слід провести ранжування за інтегральними показниками і надати кожному регіону оцінку по кожному критерію від 1 до 25, де 1 місце це найкращий показник, а 25 – найгірший. Потім провести сумування показників, де регіон з найменшою набраною кількістю балів, вважатиметься найсприятливішим середовищем для функціонування малого бізнесу.

Таблиця 3

Рейтингова оцінка регіонів у сприятливості розвитку малого бізнесу зі врахуванням досліджуваних показників, 2018 р.

Область	I ₁	I ₂	I ₃	I ₄	I ₅	I ₆	I ₇	I ₈	I ₉	ΣI	Рейтинг регіону
Вінницька	11	12	4	20	10	19	14	11	10	111	11
Волинська	16	22	23	17	15	12	18	18	2	143	17-18
Дніпропетровська	9	23	3	7	3	2	5	5	21	78	6
Донецька	24	25	24	12	21	22	24	24	25	201	25
Житомирська	17	10	15	23	17	9	15	15	14	135	15-16
Закарпатська	15	3	22	16	23	17	23	23	1	143	17-18
Запорізька	8	20	5	4	5	4	7	8	24	85	7
Івано-Франківська	20	8	18	9	18	23	21	21	12	150	22
Київська	3	19	6	2	4	3	2	2	16	57	2-3
Кіровоградська	19	4	14	8	12	10	9	7	20	103	10
Луганська	25	11	25	25	25	25	25	25	13	199	24
Львівська	10	13	7	6	11	6	8	6	5	72	5
Миколаївська	6	16	12	11	8	7	6	10	18	94	8
Одеська	4	14	10	14	7	8	3	3	6	69	4
Полтавська	14	21	8	3	2	5	10	9	23	95	9
Рівненська	23	5	17	21	20	18	20	20	4	148	21
Сумська	21	15	9	10	14	21	17	17	22	146	19
Тернопільська	22	6	11	15	22	24	19	19	9	147	20
Харківська	2	7	2	5	6	11	4	4	16	57	2-3
Херсонська	12	2	16	18	19	20	12	14	8	121	13
Хмельницька	7	9	21	19	16	13	16	16	7	124	14
Черкаська	13	18	13	13	9	14	11	12	15	118	12
Чернівецька	5	1	19	24	24	15	22	22	3	135	15-16
Чернігівська	18	17	20	22	13	16	13	13	19	151	23
м. Київ	1	24	1	1	1	1	1	1	10	41	1

Після проведення розрахунків за даною методологією, можна буде надати оцінку

сприятливості регіонів у веденні малого бізнесу по всіх показниках, які мають вплив на діяльність малого бізнесу в регіонах, та провести градацію регіонів України, поділивши ці регіони на три економічні блоки (рис. 1):

- з високими можливостями для функціонування малого бізнесу (зелений колір);
- з достатніми можливостями для ведення малого бізнесу (жовтий колір);
- зі слаборозвиненими умовами для ведення малого бізнесу (червоний колір).

За підсумками проведеного дослідження доцільним є проведення поділу регіонів за

вищенаведеними структурними блоками.

До першого блоку увійшло 9 областей та місто Київ, до другого – 10 областей, та до третього економічного блоку – 5 областей:

1-10: Київ, Київська обл., Харківська обл., Одеська, Львівська, Дніпропетровська, Запорізька, Миколаївська, Полтавська, Кіровоградська;

11-20: Вінницька, Черкаська, Херсонська, Хмельницька, Житомирська, Чернівецька, Волинська, Закарпатська, Сумська, Тернопільська;

21-25: Рівненська, Івано-Франківська, Чернігівська, Луганська, Донецька.

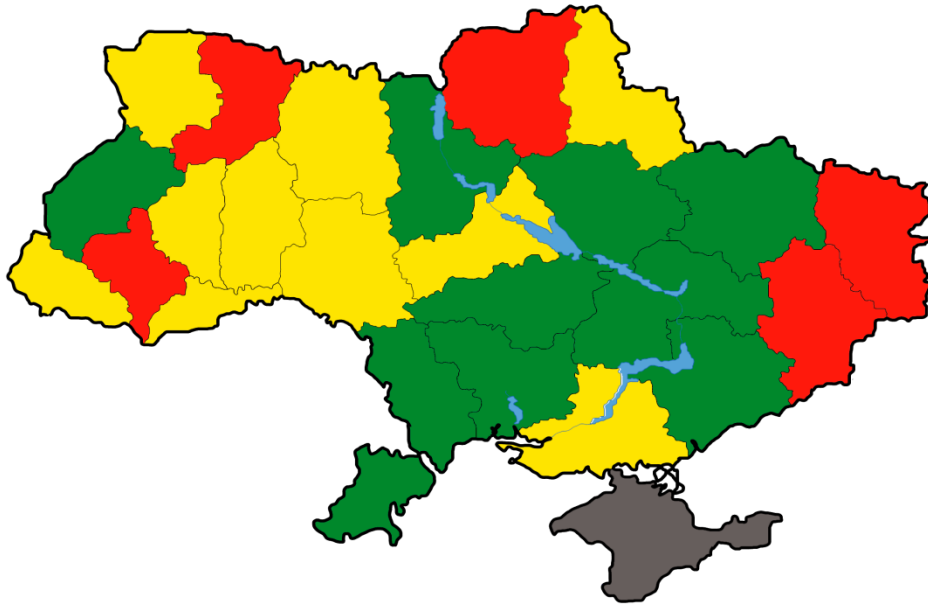

Рис. 1. Карта України за сприятливістю регіонів у процесі функціонування малого бізнесу

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Найбільш сприятливими регіонами у соціально-економічному розвитку є: місто Київ, Київська, Харківська, Одеська та Львівська область. До другого блоку увійшли регіони, де акцентується увага на важкій промисловості, а також з розвиненим аграрним сектором. Найбільш проблематичними регіонами є Луганська та Донецька області, що спричинено

військовими діями, які почалися на даній території у 2014 році внаслідок поглиблення політичної кризи, яка мала місце на території України після Революції Гідності. Щодо Закарпатської області, то з огляду на проведене дослідження виявлено, що Закарпаття відноситься до другого економічного блоку. В перспективі подальших економічних досліджень даної тематики, доцільним є вивчення впливу потенціалу малого бізнесу на соціально-економічне становище регіонів як парадигму сталого розвитку регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Boshynka, I. Role of the state in the system of regulation of small business in the Transcarpathian region / M. Stehnei, I. Boshynka, V. Popfalushi // Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment. ISMA University. – Riga, Latvia, 2019. – Vol. 1. – P. 279-288.
2. Irtysheva, I. Innovative approaches to estimation of logistic potential and the purpose of logistic regional outsourcing development / I. Irtysheva, M. Stehnei, K. Zavorodnij // Baltic Journal of Economic Studies : the scientific journal. – Riga, 2018. – Vol. 4. №2. – P. 86-92.
3. Liuta, O. Assessment of the social and economic development of a region: essence, methodology and correlation with transparency of local authorities/ O. Liuta, B. Mershchii // Public and Municipal Finance. – 2019. – №8(1). – PP. 83-93.
4. Stehnei, M. Financial mechanism of the socio-oriented economic development of the black sea region / M. Stehnei, I. Irtysheva, O. Gurina // Baltic Journal of Economic Studies : the scientific journal. – Riga, 2018. – Vol. 4, №4. – P. 202-208.
5. Klochkovska, V. Ensuring of the socio-economic development of regions of Ukraine on the basis of methods of

indicative planning / V. Klochkovska, O. Khaietska, A. Broyaka // Problems and Perspectives in Management. – 2017. – №15(4). – PP. 62-71.

6. Буряк, Л. Д. Фінансовий менеджмент в малому бізнесі: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2007. – 432 с.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Іртищева, І. О. Соціально-економічні аспекти інфраструктурного забезпечення сільських територій та агропромислового комплексу / І. О. Іртищева, М. І. Стегней, К. М. Хаустова // Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та проблеми розвитку : колективна монографія. – Умань: Видавець Сочинський М.М., 2017. – С. 28-37.
9. Міністерство розвитку громад та територій України. Департамент з питань регіонального розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
10. Регіонально-адміністративний менеджмент: навч. посібник під ред. д. філос.н., проф. В. Г. Воронкової. – К.: Видавничий дім «Професіонал», Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
11. Розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо порядку та методики обрахування індексу конкурентоспроможності регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/01/Zvit-indeks-konkurentnospromozhnosti-regioniv.pdf>.

REFERENCES

1. Stehnei, M., Boshynda, I. and Popfalushi, V. (2019). Role of the state in the system of regulation of small business in the Transcarpathian region. Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment. ISMA University, 1, 279-288 [in English].
2. Irtysheva, I., Stehnei, M. and Zavhorodnij, K. (2018). Innovative approaches to estimation of logistic potential and the purpose of logistic regional outsourcing development. Baltic Journal of Economic Studies: the scientific journal, 4, 86-92 [in English].
3. Liuta, O. and Mershchii, B. (2019). Assessment of the social and economic development of a region: essence, methodology and correlation with transparency of local authorities. Public and Municipal Finance, 8(1), 83-93 [in English].
4. Stehnei, M., Irtysheva, I. and Gurina O. (2018). Financial mechanism of the socio-oriented economic development of the black sea region. Baltic Journal of Economic Studies: the scientific journal, 4, 202-208 [in English].
5. Klochkovska, V., Khaietska, O. and Broyaka, A. (2017). Ensuring of the socio-economic development of regions of Ukraine on the basis of methods of indicative planning. Problems and Perspectives in Management, 15(4), 62-71 [in English].
6. Buryak, L. D. (2007). Finansovyy menedzhment v malomu biznesi [Financial management in small business]. Kiev: KNEU [in Ukrainian].
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
8. Irtysheva, I. O., Stehney, M. I. and Khaustova K. M. (2017). Sotsial'no-ekonomichni aspekty infrastruktornooho zabezpechennya sil'skykh terytoriy ta ahropromyslovooho kompleksu. Ahropromyslovyy kompleks Ukrayiny: suchasnyy stan ta problemy rozvytku. Uman': Vydavets' Sochins'kyy M. M. [in Ukrainian].
9. Ministerstvo rehional'noho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunal'noho hospodarstva Ukrayiny. Departament z pytan' rehional'noho rozvytku. Retrieved from <http://www.minregion.gov.ua> [in Ukrainian].
10. Rehional'no-administratyvnyy menedzhment [Regional and administrative management] (2012). Kiev: Vydavnychyy dim «Profesional», Tsentр uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
11. Rozroblennya naukovo obgruntovanykh propozytsiy shchodo poryadku ta metodyky obrakhuvannya indeksu konkurentospromozhnosti rehioniv. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/01/Zvit-indeks-konkurentnospromozhnosti-regioniv.pdf> [in Ukrainian].

Бошында Игорь Михайлович, Попфалуши Василий Ярославович, Билак Георгий Георгиевич. РЕГИОНАЛЬНАЯ ОЦЕНКА БЛАГОПРИЯТНОСТИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА

В условиях экономического развития возрастает значение малого бизнеса как фактора конкурентоспособности локальной и региональной экономики. В статье проведена рейтинговая оценка благоприятности социально-экономического развития регионов Украины для функционирования малого бизнеса. Вопрос, касающийся предоставления рейтинговой оценки регионам Украины в плане благоприятности регионов для функционирования малого бизнеса является актуальным и необходимым для углубленного изучения. Целью статьи является проведение расчетов благоприятности регионов для функционирования малого бизнеса и предоставления рейтинговой оценки для всех областей Украины. Расчет показателя оценки уровня благоприятности регионов страны в обеспечении эффективного функционирования малого бизнеса осуществляется на основе суммирования ранговых значений каждого исследуемого показателя, который влияет на функционирование и развитие малого бизнеса в регионе. По результатам проведенных расчетов (2018) осуществлено распределение регионов на три структурные блоки: с большими возможностями, достаточными и слаборазвитые регионы. К первому блоку вошли 9 областей и город Киев, ко второму – 10 областей и к третьему экономического блока – 5 областей. Сделан вывод, что наиболее благоприятными регионами для функционирования малого бизнеса являются: Киев, Киевская, Харьковская, Одесская и Львовская область. Закарпатская область вошла ко второму экономического блока с дальнейшими перспективами социально-

экономического развития. Наиболее проблематичными регионами являются Луганская и Донецкая области, вызвано военными действиями, которые начались на данной территории в 2014 году в результате углубления политического кризиса, который имеет место на территории Украины. Практическое значение полученных результатов заключается в возможности применения предложенной методики в практической деятельности органов государственного и регионального управления с целью формирования рекомендаций по стимулированию социально-экономического развития регионов. Результаты, которые освещены в данном исследовании, показывают реальную картину социально-экономического развития регионов, поможет в будущем в поиске путей относительно возможного развития всех экономических и социальных составляющих регионов, и определяет перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, малый бизнес, индекс конкурентоспособности, ранжирование регионов, региональное развитие.

Boshynda Ihor M., Popfalushi Vasyl Ya., Bilak Heorhii H. REGIONAL ASSESSMENT OF SMALL BUSINESS DEVELOPMENT

In today's conditions of economic development, the importance of small business as a factor in the competitiveness of local and regional economies is growing. The article provides a rating assessment of the regions of Ukraine in terms of their social and economic development for the functioning of small business. The issue of providing a rating assessment to the regions of Ukraine in terms of the favorable regions for the operation of small business is relevant and necessary for in-depth study. That is why the article is devoted to this topic. The purpose of the article is to calculate the suitability of regions for the operation of small business and provide a rating for all regions of Ukraine. The calculation of the indicator for assessing the level of favorable regions of the country in ensuring the effective functioning of small business is based on the summation of the rank values of each studied indicator that affects the functioning and development of small business in the region. Due to these indicators, it is possible to provide a rating assessment of the favorableness of the regions of Ukraine in the functioning of small business. After the calculations for 2018, the regions were divided into three structural economic blocks: with great opportunities, sufficient and underdeveloped regions. The first block includes 9 oblasts and the city of Kyiv, the second – 10 oblasts, and the third economic block – 5 oblasts. According to these indicators, we can conclude that the most favorable regions for small business are: Kyiv, Kyiv, Kharkiv, Odessa and Lviv regions. Transcarpathian region entered the second economic block with further prospects for social and economic development. The most problematic regions are Luhansk and Donetsk oblasts, which were caused by hostilities that began in the territory in 2014 as a result of the deepening political crisis in Ukraine. The results presented in this study show a real picture of the social and economic development of the regions, which will help in the future to find ways for the possible development of all economic and social components of the regions.

Key words: social and economic development, small business, competitiveness index, ranking of regions, regional development.

Одержано 02.02.2020 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>